

Den lille chef på skulderen holder aldrig fri

Den lille chef på skulderen holder aldrig fri

Igennem projektet "Mental sundhed i landbruget" er der blandt danske landmænd, der er ramt eller har været ramt af stress, undersøgt, hvilke faktorer, der har ført til stress. Denne artikel vil sættes fokus på disse faktorer.

"Den lille chef på min skulder holder aldrig fri" sådan udtaler en stressramt landmand. Dette citat rammesætter tydeligt, den følelse som stressramte eller tidligere stressramte landmænd står med.

Afdækkede stressfaktorer blandt danske landmænd

- Stort arbejdspress og -mængde
- Oplevelse af aldrig at holde helt fri
- Øgede krav for omverdenen
- Økonomiske forhold
- Vækst af virksomhed samt medarbejdere
- Livskriser

Det er et stort arbejdspress og arbejdsområde, som en ejerleder af en landbrugsvirksomhed lever under. Der er mange bolde i luften og opgaver fra dokumentation, administrativt arbejde, medarbejderledelse, kontroller, praktiske arbejdsopgaver til de diverse brandslukninger. Flere af de interviewede landmænd beskriver sig selv som den type, der har kunnet klare alt, og det er også den forventning, andre mennesker har til dem. Dette er et narrativ, som er svært for dem at give slip på, men er samtidig et narrativ, som presser dem uforholdsmæssigt meget og kan gøre det svært at sige nej til nye opgaver og udfordringer.

Samtidig italesættes det, at det man ikke kan gøre noget ved, er til at have med at gøre – men det er derimod det, man bør have kontrol over, der er en væsentlig stressfaktor. Dette gør det svært at holde helt fri uden at være præget af dårlig samvittighed.

Der er en oplevelse af, at der gennem årene er kommet øgede krav til registrering, dokumentation og kontrol, som føles indgribende og truende. Derfor er de øgede krav til administration blevet uoverskuelige og tidskrævende, og ikke den præmis de gik ind i erhvervet til. En oplevelse af mistet autonomi er derfor en stressfaktor.

Økonomiske forhold såsom gæld og udfordrende banksamarbejde er ligeledes skitseret som stressfaktorer, hvor vækst syntes at være den eneste udvej. Vækst har ført til behov for flere medarbejdere, som udfordrer og skaber ekstraarbejde, fremfor praktisk arbejdsreduktion og hjælp til driftsledelse for ejerleder selv. Dertil skal nævnes, at flere af de interviewede landmænd oplever store udfordringer med deres medarbejderstab, som de ikke oplever som kvalificerede, og der er ydermere mangel på arbejdskraft i det hele taget. Dette gør, at landmændene selv bliver uundværlige i den daglige drift.

Familien er for nogle landmænd en afgørende del af at drive en landbrugsvirksomhed, derfor oplever nogle en stressperiode i forbindelse med skilsmisse eller andre personlige kriser, fordi de mister fodfæste i det, der har været sikkerhedsnettet. Samtidig er det at være landmand ikke kun et arbejde, det er en identitet, som ikke umiddelbart lader sig udskifte, og dette stiller stadig højere krav til den mentale sundhed.

”Den lille chef på skulderen holder aldrig fri” er et billede på, at der som ejerleder af en landbrugsvirksomhed er utallige opgaver. Prioritering og uddelegering er alfa omega, fordi den lille chef på skulderen SKAL holde fri, ellers er konsekvenserne for ejerleder, familien, medarbejderne og landbrugsvirksomheden store. Derfor er mental sundhed i landbruget et område, der skal fokus på fra omverdenen, men i særdeleshed landmanden selv.

NB: Artiklen er skrevet ud fra dybdeinterviews med ti tidligere eller nuværende stressramte danske landmænd.

Projektet ”Mental sundhed i landbruget” er finansieret af Velliv, Østifterne og Understøttelsesforeningen for Jydske Landmænd.

Artiklen er skrevet af:

Ditte Kjær Jacobsen

Konsulent

Strategi & Vækst

SEGES Innovation P/S